

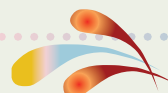

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری
نام کتاب : فارسی سوم دبستان (مهارت‌های نوشتاری) - ۹/۱
اعضای شورای برنامه‌ریزی : سیده خلیلی، حاتم زندی، حسن ذوالفقاری، گلزار فرهادی، شهناز عبادتی، منوچهر علی‌پور،
فرح نجاران، محمد نوریان، عباسعلی فایبی و ابراهیم هداوند میرزایی
مؤلفان : فریدون اکبری شلدره، معصومه نجفی پازکی، حسین قاسم‌پورمقدم و راحله محمدی
آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
مدیر امور فنی و چاپ : سید احمد حسینی
مدیر هنری : مجید ذاکری یونسی
تصویرگران : بهاره جابری، زهرا پرکاه، سیده الناز هاشم منیری، محمد باران دوست، سبا سلیمانی و ثنا حسین‌پور
طراح خط رایانه‌ای : کامران انصاری
طراح گرافیک، طراح جلد و صفحه‌آرا : سید علی موسوی
حروفچین : زهرا ایمانی‌نصر
مصصح : علی نجمی، حسین چراغی
امور آماده‌سازی خیر : زینت بهشتی شیرازی
امور فنی رایانه‌ای : حمید ثابت کلاچاهی، مریم دهقان‌زاده
ناشر : اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وبگاه : www.chap.sch.ir
چاپخانه : شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)
سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ اول ۱۳۹۲
حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹-۲۲۳۴-۰۵-۹۶۴-۹۷۸-۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۲۳۴-۹ ISBN 978-964-05-2234-9

امامِ مهربان

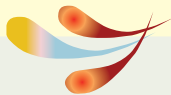
۷ ..... مقدمه : سخنی با همکاران ارجمند

فصل اوّل: نهادها

۱۲ ..... درس اوّل : محله‌ی ما

۱۷ ..... درس دوم : زنگِ ورزش

۲۲ ..... فعالیت‌های تکمیلی

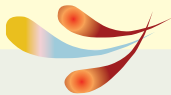

فصل دوم: بهداشت

۲۴ ..... درس سوم : آسمان آبی، طبیعت پاک

۲۸ ..... درس چهارم : آواز گنجشک

۳۲ ..... فعالیت‌های تکمیلی

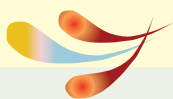
فصل سوم: اخلاق فردی - اجتماعی

۳۴ ..... درس پنجم : بلدچین و برزگر

۳۸ ..... درس ششم : فداکاران

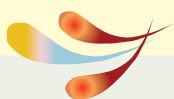
۴۲ ..... درس هفتم : کار نیک

۴۶ ..... فعالیت‌های تکمیلی

فصل چهارم: راه زندگی

- ۴۸..... درس هشتم : پیراهنِ بهشتی
- ۵۳..... درس نهم : بوی نرگس
- ۵۷..... فعالیت‌های تکمیلی

فصل پنجم: هنر و ادب

- ۵۹..... درس دهم : یارِ مهربان
- ۶۳..... درس یازدهم : نویسنده‌ی بزرگ
- ۶۷..... فعالیت‌های تکمیلی

فصل ششم: ایران من

- ۶۹..... درس دوازدهم : ایرانِ عزیز
- ۷۳..... درس سیزدهم : درس آزاد
- ۷۷..... درس چهاردهم : ایرانِ آباد
- ۸۱..... فعالیت‌های تکمیلی

فصل هفتم: طبیعت

- ۸۳..... درس پانزدهم : دریا
- ۸۷..... درس شانزدهم : اگر جنگل نباشد
- ۹۱..... درس هفدهم : چشم‌های آسمان
- ۹۵..... فعالیت‌های تکمیلی

مهارت نوشتن

نوشتن یکی از مهارت‌های زبانی است که از طریق آن، شخص می‌تواند اندیشه‌ها، باورها، احساسات و تجربه‌های دیداری، شنیداری و خوانداری خویش را به نوشتار درآورد. مهارت نوشتن به نویسنده، این توانایی را می‌دهد تا در مورد مطالبی که می‌خواهد بنویسد؛ تفکر کند و نوشته‌های خود را پیرایش و ویرایش کند. نویسنده هرچه در به‌کارگیری هنجارهای نگارشی توانا تر باشد، مطلبی که می‌نویسد؛ منسجم‌تر خواهد بود و پیام او شفاف و روشن به خواننده، انتقال خواهد یافت.

نوشتن، سطوحی دارد؛ املا یکی از سطوح مقدماتی آن است؛ املا هم مراحل دارد که از آن جمله می‌توان به توانایی تبدیل نشانه‌های آوایی به نوشتاری، نوشتن درست نشانه‌ها و توانایی خوانا و زیبانویسی اشاره کرد. کتاب فارسی سوم ابتدایی، افزون بر آموزش املا، به سطح پیشرفته‌ی نوشتن (نگارش و انشا) توجه ویژه‌ای دارد. آموزش نگارش در پایه‌ی سوم ابتدایی با بندنویسی آغاز می‌شود. زیرا شناخت بند و رعایت اجزای آن در نوشته، گام اصلی نگارش و انشا است، در واقع هدف این است که دانش‌آموز در پایان سال سوم ابتدایی بتواند یک بند منسجم بنویسد و نشانه‌های نگارشی را درست به کارگیرد. در کتاب مهارت‌های نوشتاری، برای هر درس، صفحه‌ای با عنوان «نگارش» وجود دارد که به آموزش بندنویسی می‌پردازد.

در صفحه‌ی «نگارش» مطالبی پیوسته به هم، در زمینه‌ی آموزش «بندنویسی» تدوین شده است. آموزش و یادگیری درست این مهارت، به هدایت و نظارت علمی و آموزشی آموزگاران محترم، وابسته است. بهترین راهبرد در ارتقای بهینه‌ی دانش‌آموزان در تقویت توانایی‌های نگارشی، ورزش‌های ذهنی و تجربه‌های قلمی ساده‌ی آنان است. به همین سبب، لازم است همکاران گرامی با دقت و با حوصله، دانش‌آموزان را به انجام این فعالیت‌ها تشویق کنند.

برای آموزش مناسب و روشمند، توجه به نکات زیر، ضروری است :

الف - هر درس کتاب مهارت‌های نوشتاری در سه بخش، طراحی شده است. چهارمین بخش در انتهای هر

فصل ارائه شده است :

۱- فعالیت‌های درس، این بخش در دو صفحه با شش پرسش، سازماندهی شده است و به تمرین و تثبیت

یادگیری املا، واژه‌آموزی و پیام‌ور و بگو می‌پردازد.

۲- هنر و سرگرمی، این بخش سه نوع فعالیت را با موضوع‌های خوش‌نویسی، جمله‌سازی، جدول و بازی با کلمات، در خود جای داده است.

۳- نگارش، این بخش به آموزش بندنویسی می‌پردازد و به تعمیق تجربه‌های یادگیری در این زمینه، اختصاص دارد.

۴- فعالیت‌های تکمیلی، این بخش در پایان هر فصل، آمده است و هدف آن تقویت درک متن است.
ب- هم چنان که در فارسی پایه‌ی دوم دبستان، یادآور شده‌ایم؛ تشدید(۲) به عنوان یکی از نشانه‌های گفتاری زبان فارسی، آموزش داده می‌شود اما در ارزش‌یابی درس املا، نمره‌ای به آن تعلق نمی‌گیرد.

گروه زبان و ادب فارسی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

معلمان محترم و اولیای گرامی دانش آموزان و صاحب نظران می توانند نظر اصلاحی خود را در باره ی مطالب
این کتاب از طریق نامه به نشانی تهران- صندوق پستی ۱۵۸۵۵/۳۶۳- گروه درسی مربوط و پیام نگار (Email)
talif@talif.sch.ir ارسال نمایند.

دقت نمایند کتاب های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

فصل اوّل

نهادها

محلّه‌ی ما

فعالیت‌های درس

۱- از روی پنج سطر اوّل درس، با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

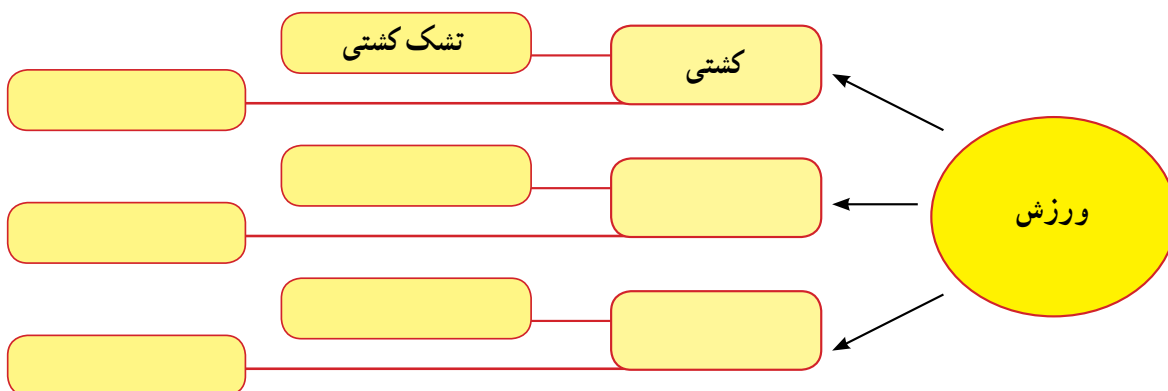
**اطراف - صف - ایستگاه - مغازه‌ها - فضای سبز - نمازخانه - معرفی -
دروازه بان - خاطره - لحظه - فرصت**

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

.....

۳- با دیدن کلمه‌ی زیر، چه کلمه‌هایی را به یاد می‌آوری، آن‌ها را در زیر بنویس.

فعالیت‌های درس

۱- از روی پنج سطر بعدی درس بنویس.

.....

.....

.....

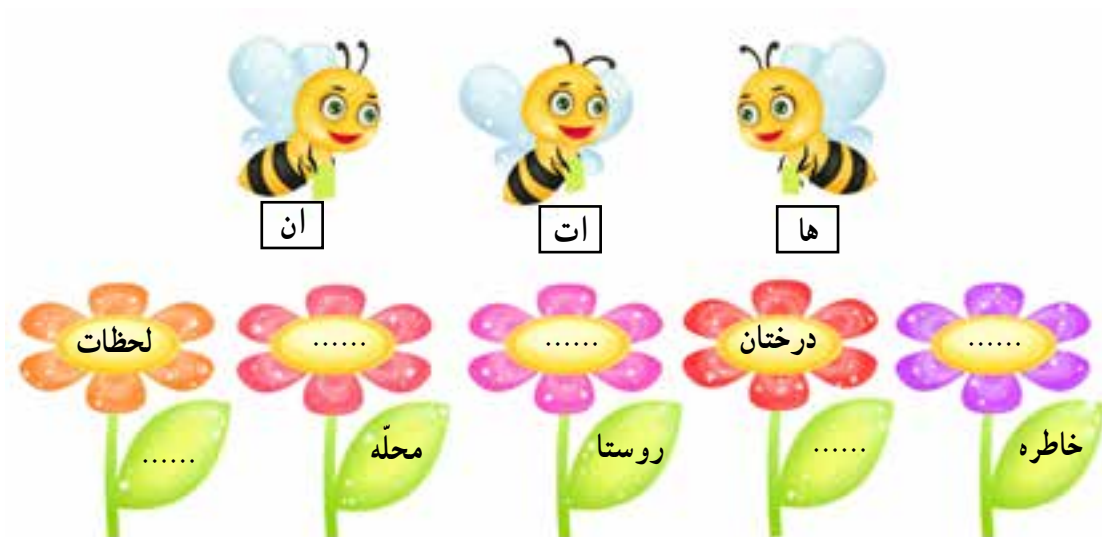
.....

.....

۲- متن درس را بخوان و کلمه‌های خواسته شده را پیدا کن و بنویس.

کلمه‌هایی که «ظ» دارند.	کلمه‌هایی که «ط» دارند.	کلمه‌هایی که یکی از شکل‌های «ص» را دارند.
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

۳- مشخص کن هر زنبور روی کدام گل می‌تواند بنشیند.

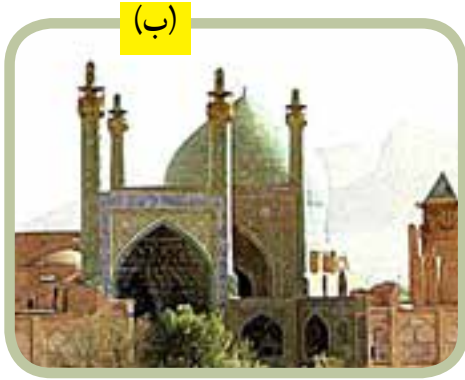
هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق با خطّ خوش بنویس.

ای نام تو بهترین سرآغاز بی نام تو نامم کی کنم باز

۲- برای هر تصویر یک جمله‌ی زیبا بنویس.

(ب)

(الف)

(ج)

.....(الف)
.....
.....(ب)
.....
.....(ج)
.....

۳- جدول را کامل کن.

۱- در مسجد ..... می خوانند.

۲- مکانی برای خرید در هر محله

۳- مغازه‌ی شیرینی فروشی

۴- نام دیگر دکان

۵- نام دیگر پارک

۶- همان نام نویسی است.

الف) به تصویرها نگاه کن و درباره‌ی هر یک از آن‌ها، دو جمله بنویس.

..... ۱-

..... ۲-

..... ۱-

..... ۲-

..... ۱-

..... ۲-

ب) جمله‌هایِ بالا را به ترتیب کنار هم بنویس.

.....
 .....
 .....
 .....

با کنار هم گذاشتن جمله‌هایی که برای تصویرها نوشته‌ای، یک «بند» ساخته شد.

درس دوم

زنگ ورزش

فعالیت‌های درس

۱- از روی شش سطر اول درس، با خطِ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

حرفه‌ای - تعطیلی - تصمیم - جلب - جای مخصوص - ماهرانه - راهنمایی - نام نویسی

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها، در آن به کار رفته‌اند، با خطِ خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۳- مانند نمونه کامل کن.

..... روز	..... درغگو.
..... غروب	..... فایده

فَعَالِیْت‌های دَرَس

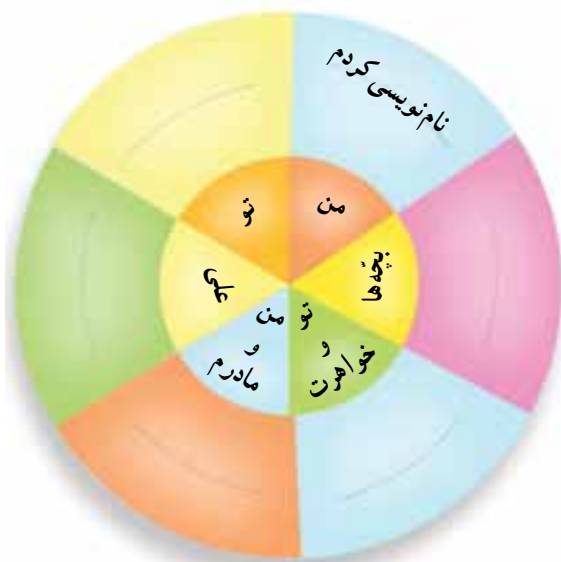
۱- با توجّه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.
 فردای آن روز به ..... رفتم. جلوی در ..... نظرم را جلب کرد. «به
 فرزندان خود ..... پیاموید.» پس از صحبت‌های ..... در دوره‌ی آموزشی
 ..... کردم و نزد ایشان به ..... پرداختم.

۲- جمله‌های زیر را با کلمه‌ی درست تکمیل کن.

نام‌نویسی - پاییزی - ماهرانه - صورت

الف) باران ..... از شب گذشته آغاز شده بود.
 ب) برای ورزش کردن به ..... حرفه‌ای، اول رشته‌ی ورزشی را انتخاب کنید.
 ج) تصمیم گرفته‌ام امروز در کلاس آموزش شنا ..... کنم.

۳- کامل کن.

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خط و خوانا بنویس.

ز نیر و بود مرد را راستی   ز سستی، کژی زاید و کاستی

۲- برای این تصویر، دو جمله‌ی مناسب و بامعنا بنویس.

..... (الف)

..... (ب)

۳- برای این جدول، پرسش‌های مناسب بنویس.

- ۱- .....
- ۲- .....
- ۳- .....
- ۴- .....
- ۵- .....
- ۶- .....

به این تصویرها نگاه کن و درباره‌ی موضوع آن، یک بند بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

مطلب کوتاهی که نوشته‌ای، از تعدادی جمله درست شده است.
این جمله‌ها با هم ارتباط دارند و درباره‌ی تصویرها توضیح می‌دهند.

فقالیت های تکمیلی

- ۱- جمله‌های سمت راست را بخوان. اگر درست نیستند، شکل صحیح آن‌ها را در سمت چپ بنویس.
من از تماشای منظره‌های زیبا لذت می‌برید.
.....
آن‌ها در مسافرت، تجربه‌های خوبی به دست آوردند.
.....
تو و علی نقاشی‌های زیبایی می‌کشیدیم.
.....
او در جنگل زندگی می‌کند.
.....
تو چه قدر خوب شنا می‌کنم.
.....

۲- متن زیر را با دقت بخوان و اطلاعاتی را که به صورت آشکار در آن گفته شده است، مانند نمونه

بنویس.

فرهنگستان زبان و ادب فارسی یکی از نهادهای فرهنگی است که برای حفظ و نگهداری زبان فارسی، تلاش می‌کند. یکی از وظایف این نهاد، ساختن واژه‌های فارسی، به جای کلمه‌های خارجی است. مثلاً فرهنگستان، واژه‌ی فارسی «رایانه» را به جای کلمه‌ی خارجی «کامپیوتر» قرار داده است.

اطلاعات آشکار متن:

۱- فرهنگستان زبان و ادب فارسی یک نهاد فرهنگی است.

..... ۲

..... ۳

..... ۴

فصل دوم

بهداشت

آسمان آبی، طبیعت پاک

فعالیت‌های درس

۱- از روی گزارش گروه مسعود با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

هفته‌ی گذشته - دامنه‌ی کوهی - فضای سبز - یادداشت - هم‌فکری -
ماهرانه - گزارشی - صاف - محیطی سالم - عادت - آشغال و زباله - جوی
آب - باعث

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

.....

.....

.....

۳- مانند نمونه کامل کن.

درس : مدرسه

ربط :

شکر :

فعالیت‌های درس

۱- عبارتهای زیر از متن درس انتخاب شده‌اند. هر عبارت را مانند نمونه با نشان «ی» یا «ِ» کامل کن و در جدول بنویس.

هفته گذشته – همراه آموزگار
 دامنه کوه – گزارش گروهی
 نماینده گروه – پونه‌ها وحشی
 مطالب ما – غرق شادی

ی	ِ
هفته‌ی گذشته	همراه آموزگار
.....	.....
.....	.....
.....	.....

۲- این متن را با دقت بخوان و از روی کلمه‌هایی که مشخص شده است، بنویس.
 نفس کشیدن در هوای لطیف کوهستان، چه قدر لذت‌بخش بود. صدای دل‌نشین چشمه ما را غرق شادی و نشاط کرد. به ما خیلی خوش گذشت.

..... - - - - -

۳- این بند را از حالت گفتاری به نوشتاری تبدیل کن.
 مسعود گزارشش رو خوند. اون گفت: بچه‌هایی که به کوه اومده بودن، شاد بودن. چون اونجا پاکیزه بود و هوای خیلی خوبی هم داشت.

.....
 .....
 .....

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، با خط خوش بنویس.

فضای زندگی گر پاک باشد در آن نسل بشر چالاک باشد

.....

۲- جمله‌های ناتمام زیر را کامل کن.

..... برای گردش

..... ما

..... هوای آلوده

۳- با توجه به محیط اطراف خود، جدول زیر را کامل کن.

آلوده کننده‌های هوا	آلوده کننده‌های آب
۱-	۱-
۲-	۲-
۳-	۳-

نگارش

به این تصویرها نگاه کن و درباره‌ی موضوع آن، یک بند بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

به نوشته‌های کوتاه، مانند این نوشته، که جمله‌های آن درباره‌ی یک مطلب است، «بند» می‌گویند.

آواز گنجشک

فعالیت‌های درس

۱- پنج جمله از متن درس پیدا کن که کلمه‌های زیر در آن‌ها آمده است. سپس از روی جمله‌ها بنویس.

بی‌صبرانه - ترقه‌ها - آزرده - ضبط - زیان‌آور

.....
.....
.....
.....
.....

۲- مانند نمونه، به آخر این کلمه‌ها («ی» یا «ای») اضافه کن و در جدول بنویس.

شنیده - بهداشت - روزنامه - گروه - کلاس - صوت - دامنه - خواسته

«ای»	«ی»
..... فیروزه‌ای.....	..... زیادی.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

۳- این کلمه‌ها تو را به یاد چه چیزهایی می‌اندازد.

فعالیت‌های درس

۱- از روی بند دوم درس با خطّ زیبا و خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها را با نشانه‌های مناسب کامل کن.

منت_ر	ف_	زنگ_فریح	آلودگی_وتی
کم_شنوای	ضب_	تره	است_بال

۳- این متن را بخوان و مانند نمونه، هر جا که لازم است نشانه‌های نقطه (°)، علامت سوال (?)، گیومه (« »)، دو نقطه (:) و علامت بیان عاطفه و تعجب (!) بگذار.

معلم گفت (: «) باید مواظب اندام‌های حسّی خود باشیم.(.) «)

علی با تعجب پرسید ( ) ( ) اندام حسّی یعنی چه ( ) ( )

معلم در پاسخ گفت ( ) ( ) چه سؤال خوبی ( ) حالا دفترهای خود را باز کنید تا تصویرهای اندام‌های حسّی را داخل آن بچسبانیم و درباره‌ی آن‌ها گفت‌وگو کنیم ( ) ( )

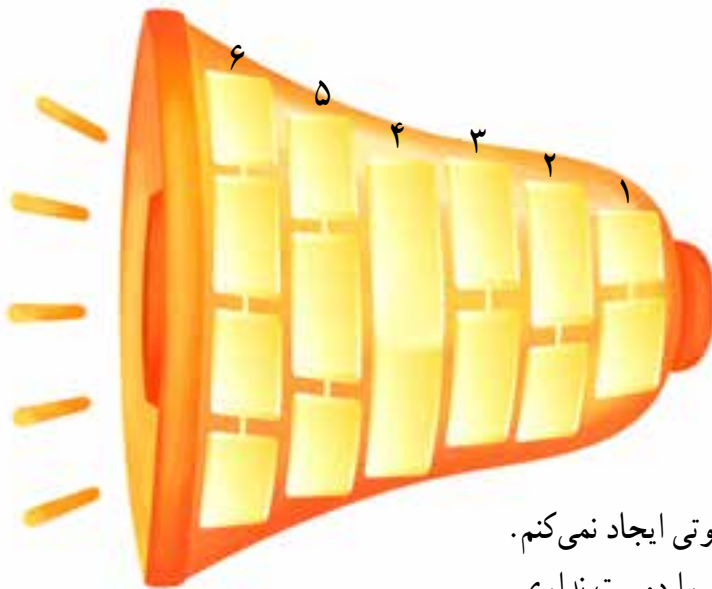

هنر و سرگرمی

۱- از روی سر مشق زیر خوش خط و زیبا بنویس.

چونیکونش باشی و بردبار
نگردی به چشم خردمند، خوار

۲- دو جمله بنویس که در آنها دو کلمه‌ی «این» و «آن» آمده باشد.

۳- جدول را کامل کن.

- ۱- ..... آلودگی صوتی ایجاد نمی‌کنم.
- ۲- ..... صدای بلند را دوست نداری.
- ۳- ما در کلاس ساکت هست -- .
- ۴- او آرام صحبت می‌کن - .
- ۵- ..... درحیاط بی سر و صدا بازی می‌کنید.
- ۶- ..... با صوت خوش، قرآن می‌خوانند.

نگارش

الف) نوشته‌های زیر را بخوان. کدام یک از آن‌ها، یک بند صحیح است.
۱- بدن در طول روز فعالیت زیادی می‌کند، پس تعجبی ندارد، اگر شب‌ها بخوابد استراحت کند. چون شما در حال رشد هستید، بیشتر از بزرگ‌ترها نیاز به استراحت دارید. سعی کنید هر شب، بین هشت تا ده ساعت بخوابید. وقتی می‌خوابید، ذهنتان هم استراحت می‌کند و برای روز بعد، آماده می‌شود.

۲- سلامتی از نعمت‌های بزرگ خداوند است که برای حفظ آن، راه‌هایی وجود دارد. بیمارستان مکانی است که در آن، بیماری مردم را درمان می‌کنند. میوه‌هایی که خوب شسته نشده‌اند، باعث بیماری می‌شوند. کتابخانه مکانی است که آرامش دارد و در آن، سر و صدا نیست.

ب) اکنون با توجه به موضوع، یک بند بنویس.

انواع آلودگی صوتی

.....

.....

.....

.....

.....

.....

جمله‌های یک بند باید در مورد یک موضوع باشند و باهم ارتباط داشته باشند. اگر این جمله‌ها باهم ارتباط نداشته باشند، «بند» تولید نمی‌شود؛ بلکه چند جمله‌ی پراکنده ایجاد شده است که به هم ربطی ندارند.

فعالیت‌های تکمیلی

۱- دو متن زیر را بخوان و بگو این دو متن چه تفاوتی با هم دارند؟
الف) هنگام اجرای مراسم صبحگاهی بود باران نم نم شروع به باریدن کرد بچه‌ها خوش حال شدند آقای ناظم گفت ورزش لازم نیست خیلی زود به کلاس بروید

ب) هنگام اجرای مراسم صبحگاهی بود. باران نم نم شروع به باریدن کرد. بچه‌ها خوش حال شدند. آقای ناظم گفت: «ورزش، لازم نیست خیلی زود به کلاس بروید.»
همان‌طور که متوجه شدی متن «الف» نشانه‌های نگارشی ندارد. درک این نوع متن‌ها، سخت‌تر است و گاهی معنی متن به درستی دریافت نمی‌شود.

۲- چرا در پایان داستان ضرب‌المثل «هر چه کنی به خود کنی»، پدر پسر، از کار خود پشیمان شد؟

.....
.....
.....

۳- متن زیر را بخوان و برای هر سؤال پاسخ مناسب بنویس.

روزی، روزگاری مردی کلاهی خرید؛ کلاهی که سال‌های سال آرزوی خریدن آن را داشت. او کلاه را بر سر گذاشت و بسیار خوش حال شد؛ اما خوش حالی او زیاد طول نکشید. روزی کنار جوی آبی نشست تا دست‌هایش را بشوید. آن وقت عکس خودش را در آب دید. چه قدر کلاهش زیبا بود! برای این که بهتر کلاه را ببیند، سرش را پایین‌تر آورد؛ خم شدن در آب همان و از دست دادن کلاه هم همان.

الف) آیا آن مرد کم‌سن بود. از کجا فهمیدی؟

ب) چرا خوش حالی مرد زیاد طول نکشید؟

ج) مرد چگونه کلاهش را از دست داد؟

فصل سوم

اخلاق فردی - اجتماعی

درس پنجم

بلدرچین و برزگر

فعالیت‌های درس

۱- از روی بند اول و آخر درس، با خطِ خوانا و زیبا بنویس.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

صاحب - انتظار - خویشان - آشیانه‌ی ما - داس‌ها - تعجب

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها، در آن به کار رفته‌اند، با خطِ خوانا بنویس.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

۳- این کلمه‌ها را به چند شکل می‌توانی بخوانی؟ با هر شکل آن‌ها، یک جمله بساز.

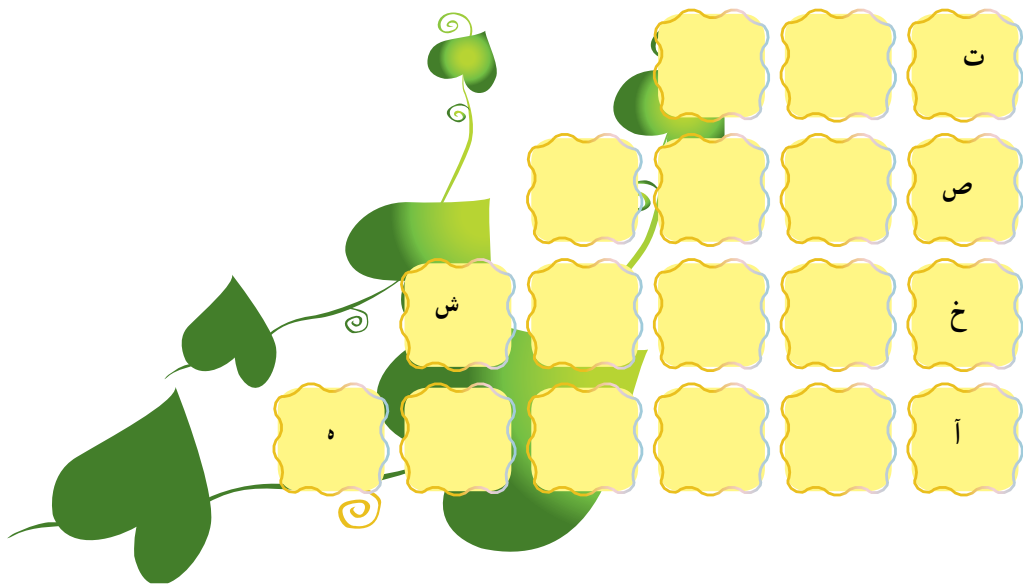
دم، ده

..... :
..... :
..... :
..... :

فعلیتهای درس

۱- با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.
 دو ..... با جوجه‌های خود در ..... زندگی می‌کردند. روزها به دنبال .....
 به ..... می‌رفتند و شب‌ها به ..... خود برمی‌گشتند. شب دوم جوجه‌ها گفتند: «امروز
 هر چه ..... و پسرش به ..... نشستند کسی نیامد.» شب سوم، جوجه‌ها گفتند:
 «..... برزگر هم نیامدند.»

۲- کلمه‌های جدول را از درس پیدا کن و بنویس.

۳- مانند نمونه، کلمه‌های مربوط به هم را، با خط به یکدیگر وصل کن.

دارد	خوردم
می‌آید	گفتی
می‌خوانیم	آمدید
می‌گویی	داشت
می‌روند	خواندیم
می‌خورم	رفتند

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق با خطّ خوش بنویس.

راستی را پیشی خود کن مدام تا شوی در هر دو عالم، نیکنام

۲- این دو بلدرچین، مشغول صحبت کردن هستند. فکر می‌کنی به هم چه می‌گویند؟ در دو جمله بنویس.

بلدرچین اوّل :

بلدرچین دوم :

۳- چهار کلمه از درس، در این جدول قرار دارد. آن‌ها را پیدا کن و بنویس.

م	ی	م	ص	ت
ا	س	ش	ح	ع
د	م	س	ر	ج
ر	د	ی	ا	ب

فداکاران

فَعَالِیْتِ هَا یِ دَرَس

۱- از روی بنداول و دوم درس، با خطِ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را، با دقت بخوان.

سپاه خیام - ریزعلی خواجوی - هویزه - کشتزار - موفقیت - اشتیاق - ثبت نام -
سنگ‌ریزه‌ها - تشکر - اشغالگران - آغوش - پاکیزه - طفل - پاییزی - متوجه - بحث -
اثر - ریزش کوه

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

.....

.....

۳- مانند نمونه، با خط به هم وصل کن.

وسيله‌ای که نفت را جابه‌جا می‌کند.	شن‌کش
وسيله‌ای که هوا را جابه‌جا می‌کند.	نفت‌کش
وسيله‌ای که شن را جابه‌جا می‌کند.	دودکش
وسيله‌ای که دود را جابه‌جا می‌کند.	هواکش

فعالیت‌های درس

۱- اگر به جای معلم بودی، از درس «فداکاران» چه قسمت‌هایی را برای املا انتخاب می‌کردی؟ آن‌ها را بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمات مورد نظر را از متن درس پیدا کن و جدول را کامل کن.

--	--	--	--	--	--	--	--

یک کلمه‌ی یک نقطه‌ای شش حرفی

--	--	--	--	--	--	--	--

یک کلمه‌ی دو نقطه‌ای هشت حرفی

--	--	--	--	--	--	--	--

یک کلمه‌ی سه نقطه‌ای هفت حرفی

۳- با توجه به کلمه‌ی داده شده، جمله را تغییر بده و بنویس.

امین و خانواده‌اش در بجنورد زندگی می‌کنند.

..... (دو سال قبل)

خورشید دارد طلوع می‌کند.

..... (نیم ساعت قبل)

هنر و سرگرمی

۱- از روی سر مشق، با خطِ زیبا بنویس.

تا توانی دلی بردست آور .....
دل شکستن، هنرنمی باشد

۲- جمله‌ای از درس را که به فداکاری «حسین فهمیده» اشاره کرده است، بنویس.

۳- به موش کور کمک کن، تا پاسخ‌های درست را جلوی هر در بنویسد. به این ترتیب، درها باز می‌شوند. وقتی به سطح زمین رسید، باید اولین حرف کلمه‌های نوشته شده را کنار هم بگذارد و کلمه‌ی رمز را پیدا کند. وقتی آخرین در باز شد، به موش کمک کن و آن را روی پرچم بنویس.

الف) به تصویرها نگاه کن. موضوع هر تصویر چیست؟

ب) یکی از سه موضوع را به دلخواه انتخاب کن و یک بند درباره‌ی آن بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

گام اول برای نوشتن بند، انتخاب یک «موضوع مناسب» است.

کارِ نیک

فَعَالِیْتِ هَا ی دَرَس

۱- متن درس را بخوان، همه‌ی جمله‌هایی را که فرمانروا به پیرمرد گفت، جدا کن و بنویس.

.....

.....

.....

.....

۲- اوّل یک بار متن درس را برای خودت بخوان، بعد کتاب را ببند و کلمه‌هایی را که به یاد می‌آوری،

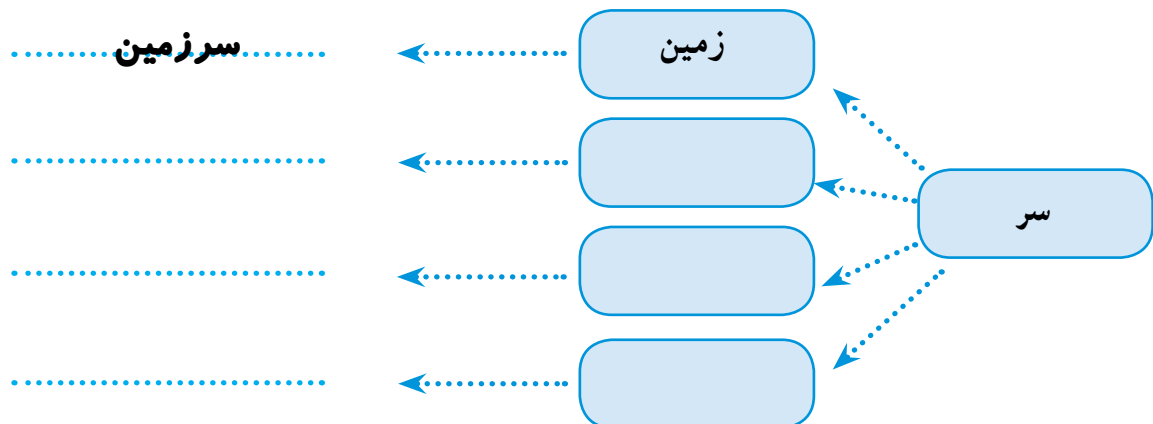
در زیر بنویس.

.....

.....

.....

۳- مانند نمونه، به این قسمت از کلمه، یک جزء دیگر اضافه کن، تا کلمه‌ی معنی‌داری ساخته شود.

فعالیت‌های درس

۱- با توجه به متن، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب، کامل کن.

در زمان‌های دور ..... زندگی می‌کرد که خیلی دوست داشت از .....
همه‌ی مردم باخبر باشد. برای همین ..... گرفت به شهرهای ..... برود
..... که داشت درخت‌ها و ..... را نگاه می‌کرد از دور ..... را
دید که در حال کاشتن ..... است. پیرمرد با ..... گودالی در زمین می‌کند.

۲- مانند نمونه کامل کن.

کلمه	اَ م	مَ م	کلمه	اَ ش	شَ س
مزرعه	مزرعه‌ام	—	بیل	—	بیش
عمر			میوه		
وسایل			محصول		
سبزه			لانه		

۳- دور کلمه‌هایی که زمان آینده را نشان می‌دهند، خط بکش.

خواهد گفت - درو کرد - کاشته بودید - می‌رفت - خواهی شنید - گفته است - می‌خواهم

بخوابم

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویس.

نابرده رنج، کنج میسر نمی شود مزد آن گرفت، جان برادر که کار کرد

۲- جمله‌ی نامرتب را مرتب کن.

فکر - ما - در - باشیم - باید - هم - به - دیگران - زندگی

۳- جدول را کامل کن.

کارهای خوب						
ی	ر					ف
ی			گ		ع	دُ
ی		ا		ز		ر

بندهای زیر را بخوان و برای هر یک، موضوع مناسب بنویس.

موضوع: .....

فاطمه دفتر نقاشی‌اش را باز کرد. او می‌خواست یک نقاشی قشنگ بکشد و آن را کنار عکس پدر بگذارد. عکس پدر توی تاقچه بود. پدر جلوی مسجد خرمشهر ایستاده بود و لبخند می‌زد. خانه‌های اطراف او ویران شده بودند. فاطمه با خودش گفت: «چه‌طور است عکس پدر را بکشم.» بعد خوب به عکس پدر نگاه کرد. پدر تفنگ داشت. قمقمه داشت. سر بند داشت و پوتین پوشیده بود.

موضوع: .....

مدرسه‌های امروزی در ایران، از حدود صد و پنجاه سال پیش پدید آمده‌اند. ابتدا تعدادشان کم بود. چون مردم به مکتب‌خانه عادت داشتند، آن را بهتر از مدرسه می‌دانستند. کم‌کم به تعداد مدرسه‌ها اضافه شد و کتاب‌های درسی نوشته شد. از آن زمان، مدرسه‌ها تغییر زیادی کرده‌اند و باز هم تغییر خواهند کرد.

برای نوشتن یک بند، انتخاب موضوع مناسب، اهمیت دارد.

فعالیت‌های تکمیلی

۱- با توجه به کلمه‌ای که داده شده است، جمله را بازنویسی کن.

امسال دانش‌آموزانِ کلاس سوم ابتدایی، خوب درس می‌خوانند.
(الف) ..... (سال گذشته)
(ب) ..... (سال آینده)

۲- جملات را به ترتیب اتفاقات داستان پری کوچولو، مرتب و شماره‌گذاری کن.

- گربه با پری کوچولو بازی می‌کرد و مواظب بود که او سرما نخورد.
- پری کوچولو با خوش‌حالی رنگین‌کمان را گرفت و به آسمان برگشت.
- یک روز که پری کوچولو با مادرش به زمین آمد، او را گم کرد.
- خاله خرگوشه لباسی را که بافته بود، به تن پری کوچولو پوشاند.
- پری کوچولو و مادرش در آسمان زندگی می‌کردند.

۳- یک کتاب داستان در کلاس بخوانید و به صورت گروهی یک سؤال، مانند سؤال دوم طرح کنید. پس از آن، هر گروه سؤال خود را به گروه‌های دیگر بدهد و یک سؤال از آن‌ها بگیرد. در پایان هر گروه سؤالی دارد که باید به آن پاسخ دهد. سؤال‌های گروه خود را در زیر بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

فصل چہارم

راہِ زندگی

پیراهنِ بهشتی

فَعَالِیْتِ هَای دَرَس

۱- از روی بند آخر درس، با خطِ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

پیراهن ساده - ازدواج - لطیفی - چند لحظه بعد - صدای ضعیفی -
فقیرم - لباس کهنه - عروسی - نیازمندان - دعا

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن به کار رفته‌اند، با خطِ خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
۳- مانند نمونه، به ابتدای این کلمه‌ها، «خوش» اضافه کن و سپس مخالف هر کلمه را جلوی آن بنویس.

منظره ← ..... خوش منظره ..... ← بد منظره

..... ← خط ..... ←

..... ← رفتار ..... ←

فَعَالِیْت‌های درس

- ۱- با توجّه به متن، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کن.
  - حضرت فاطمه (س) پیراهن را کنار ..... تا چند ..... بعد بپوشد.
  - کسی با صدای ..... گفت: « من یک زن ..... ».
  - هرگز سعادتمند نمی‌شوید، مگر این که چیزی را که دوست دارید به ..... ببخشید.
  - صورتش را به طرف آسمان گرفت و ..... کرد.
- ۲- مانند نمونه جدول را کامل کن.

کلمه	گی	گان
پرنده	–	پرنندگان
راننده		
ستاره		
زنده		

- ۳- متن زیر را بخوان و داخل هر کمانک، علامت مخصوص را بگذار.

حضرت فاطمه ( ) دختر حضرت محمّد ( ) است. ایشان با حضرت علی ( ) ازدواج کردند. روز ازدواج این دو بزرگوار، به نام «روز خانواده» نام‌گذاری شده است.

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

یاس، بوی خوش کوثر می دهد   عطر اخلاق پیمبر می دهد

۲- برای این کلمه، طوری نقطه بگذار که سه کلمه ساخته شود. سپس جمله ای بنویس که هر سه کلمه، در آن باشد.

ناک   ناک   ناک

۳- جدول را کامل کن.

۱- مایه‌ی حیات.

۲- صدای کلفت.

۳- نام این درس.

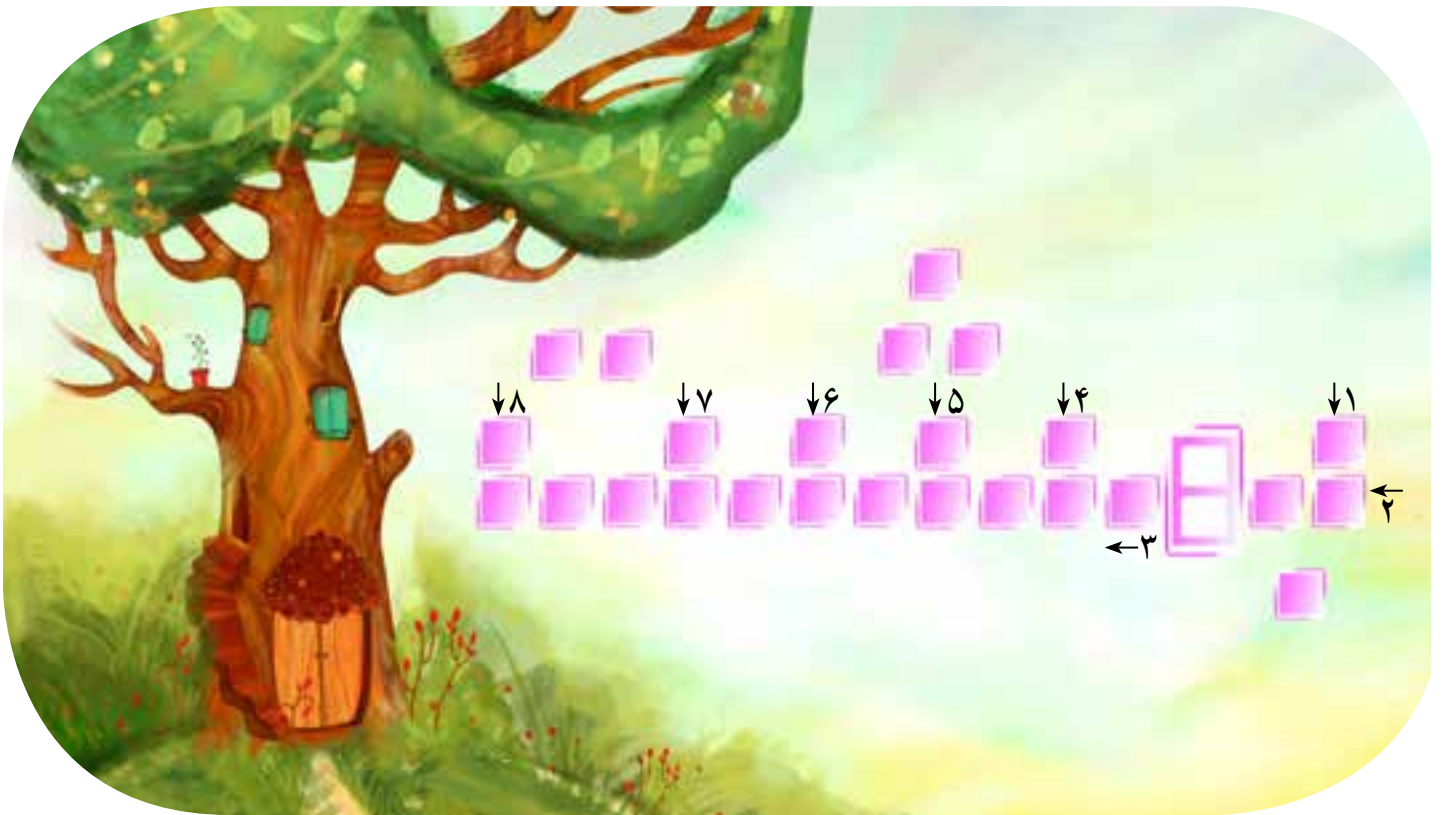
۴- عدد بعد از بیست و نه.

۵- من و تو.

۶- کویر را پوشانده است.

۷- هنگام افسوس و درد گفته می‌شود.

۸- اولین ماه زمستان.

نگارش

برای موضوع زیر، یک بند بنویس.

نماز

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

تمام جمله‌های یک بند، باید درباره‌ی موضوع آن، توضیح دهند.

بوی نرگس

فعالیت‌های درس

۱- از روی بند اول درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

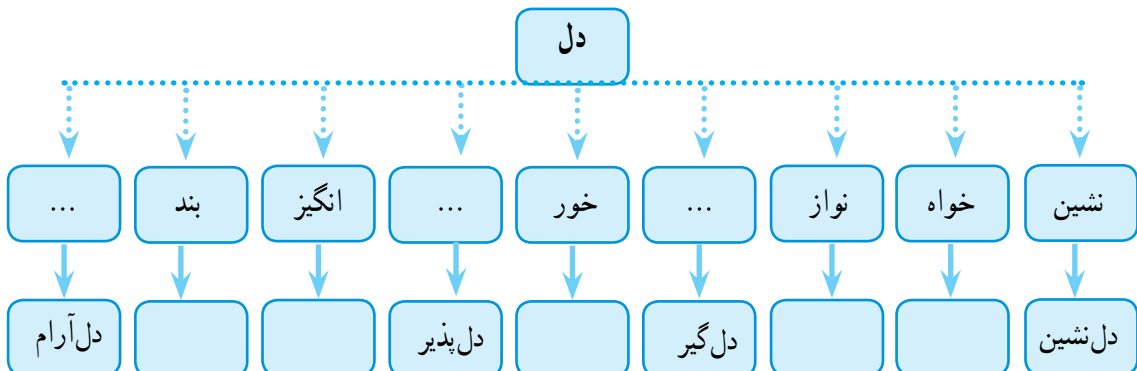
بی‌انتهاست - سعادتمند - پرهای رنگارنگ پرندگان - چشم‌نواز -
زعفران - ریحان - لطافت - خوش‌بوترین - غایب

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

.....

۳- مانند نمونه جدول زیر را کامل کن.

فَعَالِیْت‌های درس

۱- با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

باران بر بام‌های ..... می‌بارد. بهترین سرودها و ..... طبیعت؛ اطرافم را پر کرده است.
پره‌های رنگارنگ پرندگان ..... است.
بوی گل ..... را پر کرده است. هر جا که می‌روم بوی بهترین ..... را حس می‌کنم. ای خوش‌بوترین ای ..... ای عزیزترین ..... بیا.

۲- «هر جمله با کلمه‌ای به پایان می‌رسد که معنای جمله، با آن کامل می‌شود»، متن درس را بخوان و ده تا از این کلمه‌ها را پیدا کن و مانند نمونه بنویس.
صدای باران می‌آید.

می‌آید - .....
.....

۳- زیر جمله‌های کامل خط بکش و جملات ناقص را کامل کن.

- رفتم.

- هنرمند کسی است که

- فصل پنجم کتاب فارسی، «هنر و ادب» نام دارد.

- آمدند.

- دفتر نقاشی

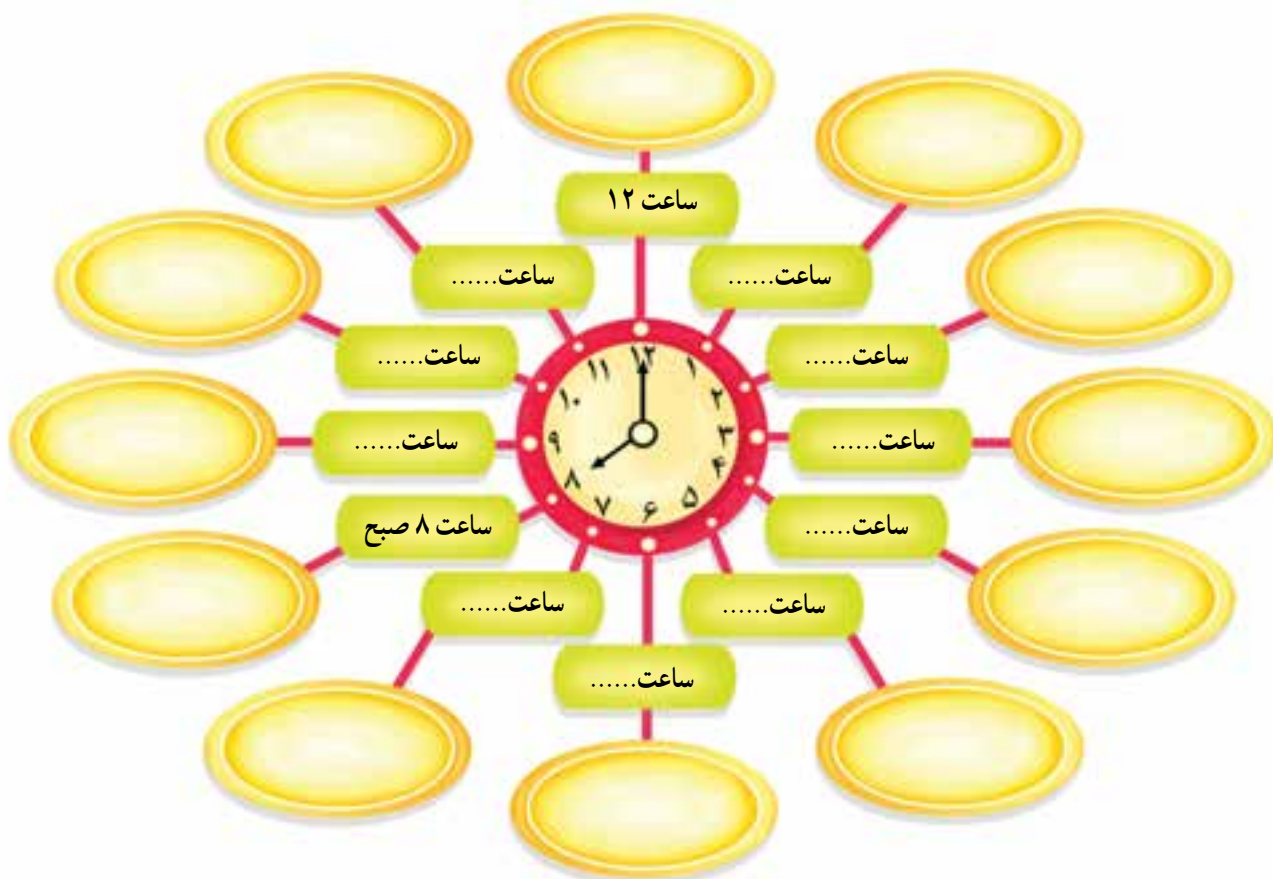
هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق خوش خط و زیبا بنویس.

دنيا بهاران می شود وقتی پاییزی پروانه باران می شود وقتی پاییزی

۲- قشنگ‌ترین کلمه‌ی درس را انتخاب کن و با آن جمله‌ای بساز که پرسشی باشد.

۳- برنامه‌ی یک روز جمعه‌ی خود را بنویس.

موضوع: نان

۲

۱

۴

۳

به تصویرها نگاه کن. به موضوع هر تصویر فکر کن و در مورد تصویری که اطلاعات بیشتری داری، یک بند بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

موضوع، ممکن است کلی باشد؛ نوشتن در مورد موضوع‌های کلی، دشوار است؛ بنابراین می‌توان آن را به موضوع‌های کوچک‌تر، تقسیم کرد. موضوع‌های کوچک، کار نوشتن را آسان و منظم‌تر می‌کند.

فعالیت های تکمیلی

۱- این کلمه ها را با توجه به نمونه دسته بندی کن و داخل جدول بگذار.

می شنوم - باران - خندید - گذاشت - پیراهن - می بینم - جبرئیل - لطافت -
پوشید - می خواند - عروسی - عطرها

					می شنوم	دسته ی اوّل
					باران	دسته ی دوم

- ۲- کلمه ی «او» که در متن ضرب المثل «هنوز دو قورت و نیمش باقی است» مشخص شده است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می کند؟
- ۳- کلمه ی «من» که در متن ضرب المثل «هنوز دو قورت و نیمش باقی است» مشخص شده است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می کند؟
- ۴- داستان ضرب المثل «هنوز دو قورت و نیمش باقی است» کجا اتفاق افتاده بود؟ می توانی تصویر آن را بکشی.

فصل پنجم

هنر و ادب

یارِ مهربان

فعالیت‌های درس

۱- از روی بند سوم متن درس، با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

مراقب – تشکر – آزرده – باسوادتر – استراحت – پرت – همراهانی – باغ‌های نور

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن به کار رفته‌اند، با خطّ خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۳- دور کلمه‌هایی که با «مند» ترکیب درستی ساخته‌اند، خط بکش.

سودمند – دریامند – توانمند – خطرمند – ارزشمند – هنرمند – شادمند – ثروتمند

فَعَالِيَت هَاي دَرَس

۱- با توجّه به متن، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

بهترین ..... برای من آن ..... است که مرا در ..... می‌گیرد.
..... قلب شما، ..... زیبا و ..... دارد. من با شنیدن .....
قلب کوچولو و مهربان شما از ..... باخبر می‌شوم.

۲- ده کلمه‌ی جدید از متن درس انتخاب کن. سپس آن‌ها را به ترتیب حروف الفبا بنویس.

.....
.....
.....

۳- جمله را با توجّه به کلمه‌های تعیین شده، تغییر بده.

هر صبح، من و مادرم از صدای دل‌نشین پرندگان، لذّت می‌بریم.

(الف) ..... (شاد می‌شویم)

(ب) ..... (بیدار می‌شویم)

(ج) ..... (دیروز)

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

من، یار مهربانم، دانا و خوش بیانم   کویم سخن فراوان، با آن کبلی ز بانم

۲- نام دوستت را بنویس؛ یکی از کلمه‌های زیر را انتخاب کن، و با آن یک جمله درباره‌ی دوستت بنویس.

هنرمند - توانمند - ثروتمند - دردمند - کارمند - ارجمند

۳- کلمه‌های جدول، از چپ به راست و از راست به چپ، معنی دار هستند. خانه‌ها و جاهای خالی را کامل کن.

گرگ نیست	س	ر	د	می خوانیم
عقیده و نظر				دوست و همراه
.....	ک	ا	خ	.....
مخالف رفت				بادماسنج آن را اندازه می‌گیرند.
.....	ر	و	د	.....
درشت نیست				مخالف کلمه‌ی «رو»
نام جزیره‌ای در جنوب کشور				شب‌ها در منزل می‌نویسی
یکی از حروف الفبا				زنبور می‌زند.
.....	ز	ا	ر	.....

نگارش

موضوع‌های کلی زیر را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کن.

موضوع کلی: «دانش آموز»

۱- دانش آموز درس خوان

۲- دانش آموز مؤدب

۳- .....

موضوع کلی: «کتابخانه»

۱- عضو شدن در کتابخانه

۲- .....

۳- .....

موضوع کلی: «زمستان»

۱- .....

۲- .....

۳- .....

چون بند کوتاه است، نوشتن درباره‌ی یک موضوع کلی، در یک بند ممکن نیست؛ بنابراین موضوع کلی به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم می‌شود.

درس یازدهم

نویسنده‌ی بزرگ

فعالیت‌های درس

۱- از روی حکایت درس، با خط خوانا و زیبا بنویس.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

۲- با هر یک از این کلمه‌ها یک جمله بنویس.

بزرگ همت‌تر: .....

اُمرا: .....

پشته: .....

سماط: .....

۳- این کلمه‌ها از چه قسمت‌هایی ساخته شده‌اند، آن‌ها را بنویس.

گلستان + ...

کوهستان + ...

حالا به جای قسمت دوم، یک جزء جدید بگذار و با کلمات جدید، جمله بساز.

.....

.....

فَعَالِيَتِ هَايِ دَرَس

۱- از روی چهار سطر آخر متن درس با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۲- این کلمه‌ها را با دَقّت بخوان و دور هشت کلمه را که املايِ آن سخت‌تر است، خط بکش.

حاتم طایی - سوریه - مَنّت - سماط - رنگارنگ - آرامگاه - حتماً - آثار - احادیث -
ملّی - تحصیل - افتخارات - پشته - خاطراتش - مگه

۳- این جمله، مربوط به کدام گزینه است؟

«داستان کوتاهی است که از روزگار گذشته بر جای مانده است و با پند، اندرز و نصیحت همراه است و

تجربه‌ای از زندگی را بازگو می‌کند.»

ج) نمایش

ب) حکایت

الف) مثل

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، با خط خوش و زیبا بنویس.

سعید! چون تو کجا نادره گفتاری هست؟ یا چو شیرین سخنت نخل شکرباری هست؟

۲- به این دو تصویر بادقت نگاه کن و یک تفاوت آن‌ها را در یک جمله بنویس.

۳- این تکه‌های سنگ را از معدنی در نیشابور بیرون آورده‌اند. کلمه‌های مربوط را روی سنگ بنویس، سپس حرف اول آن‌ها را کنار هم بگذار، تا بدانی از این معدن، چه چیزی استخراج می‌شود.

کلمه‌ی رمز: .....

۴- قرض الحسنه می‌دهند.

.....

۱- نام حیوانی با عاج‌های زیبا

.....

۲- گل خوشبو

.....

۵- رنگ خورشید

.....

۶- عدد بعد از هفت

.....

۳- قطار روی آن حرکت می‌کند.

.....

موضوع زیر را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کن. یکی از موضوع‌های کوچک را انتخاب کن و درباره‌ی آن یک بند بنویس.

موضوع: پاییز

۱-

۲-

۳-

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

انتخاب موضوع کوچک، از پراکندگی مطالب بند، جلوگیری می‌کند.

فَعَالِیْت های تَکْمِیْلِی

۱- با توجّه به متن «خواب خلیفه»، جمله‌ها را به ترتیب اتّفاقات داستان، مرتّب و شماره‌گذاری کن.

- خلیفه گفت: «این مرد نادان را مجازات کنید.»
- وزیر گفت: «دو خواب‌گزار حاضر می‌کنم تا خواب شما را تعبیر کنند.»
- خلیفه گفت: آفرین بر تو! به این مرد پاداش دهید.
- خواب‌گزار گفت: «عجب خواب بدی!»
- ۱ - خلیفه شروع به قدم زدن کرد تا صبح شد.
- خواب‌گزار گفت: «به شما مُژده می‌دهم که دیشب خواب بسیار خوبی دیده‌اید.»

۲- کلمه‌ی «او»، که در متن «راز جعبه» مشخص شده است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟

.....

۳- کلمه‌ی «تو»، که در متن «راز جعبه» مشخص شده است، به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟

.....

۴- چرا حکیم به جای راز خوشبختی، موشی در جعبه به آن شخص داد؟

.....
.....
.....

فصل ششم
ایران من

درس دوازدهم

ایران عزیز

فعالیت‌های درس

۱- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

سرزمین زرخیز - نعمت - زیارت - دریای خزر - دل‌انگیزش - افتخار - برازنده‌تر -
صبور - حقیقت - فرهنگ - رونق - زادگاه - طمع - حریص - آزرده - نه‌راسیم

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....
.....
.....
.....

۲- حروف الفبا را یک در میان، به ترتیب بنویس. حالا با استفاده از آن‌ها، پنج کلمه بساز.

حروف الفبا:

..... ، ..... ، ..... ، ..... ، .....

۳- متن را بخوان و جای خالی را با کلمه‌های مناسب، کامل کن.

نمکدان، گلدان، شمعدان، قندان

شبی در تاریکی برادرم به سراغ ..... رفت تا قند بردارد. ناگهان دستش به

..... خورد و شاخه‌ی گل داخل آن به زمین افتاد. مادر از خواب بیدار شد. شمع را داخل

..... گذاشت و آن را روشن کرد.

فقالیت های درس

۱- ده کلمه از درس انتخاب کن و از روی آنها، با خطّ خوش بنویس.

.....

.....

.....

.....

۲- این جمله های نامرتّب را مرتّب کن.

آغوش، جای، ایران، مردم خوب، را، است، در، داده.

.....

کرده، فرهنگ، خدمت، ایران، به، جهان، است.

.....

۳- یک موضوع را به دل خواه انتخاب کن و یک بیت شعر درباره ی آن بنویس.

.....

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، با خطّ خوش و زیبا بنویس.

خوب و عزیزمی، ایران زیبا پاینده باشی، ای خانمی ما

۲- برای کلمه‌ی «میهن»، یک کلمه‌ی هم معنی بنویس. بعد هر دو را در یک جمله به کار ببر.
میهن (.....):

۳- جدول را کامل کن.

۱- محل حرم حضرت معصومه (س)

۲- بلندترین قلّه‌ی ایران

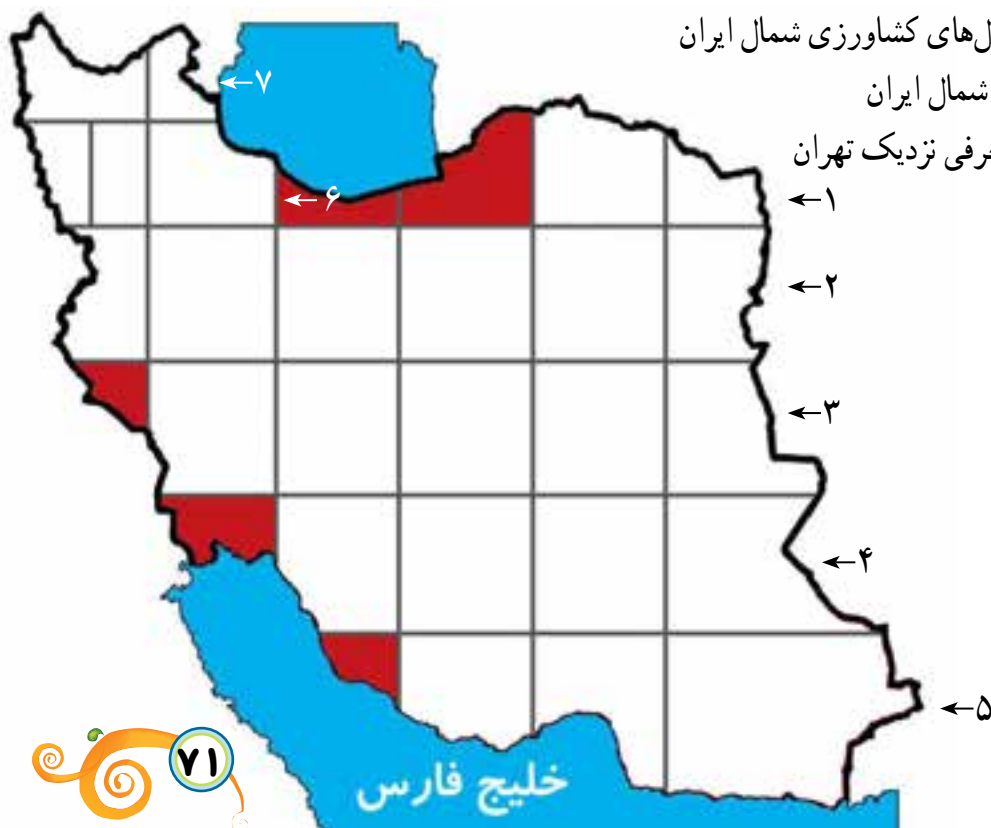
۳- پایتخت ایران

۴- پایتخت مذهبی ایران

۵- از محصول‌های کشاورزی شمال ایران

۶- نام دریای شمال ایران

۷- شهر دو حرفی نزدیک تهران

یک موضوع به دل خواه انتخاب کن. موضوع را به موضوع های کوچک تر تقسیم کن. یکی از موضوع های کوچک را که اطلاعات بیشتری در مورد آن داری، انتخاب کن و درباره ی آن، یک بند بنویس.

موضوع کلی : .....

۱- .....

۲- .....

۳- .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

داشتن آگاهی و اطلاعات بیشتر درباره ی یک موضوع، کارِ بندنویسی را آسان تر می کند.

هنر و سرگرمی

A series of horizontal dotted lines for writing or drawing.

درس چهاردهم

ایران آباد

فعالیت‌های درس

۱- از روی مطلبی که نماینده‌ی گروه «همبستگی» گفت، با خطِ خوانا و زیبا بنویس.

.....
.....
.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقت بخوان.

**نظرات - جغرافیا - مرزی - اهمیت - مرزنشینان - برخاست - مناطق
مختلف - زبان ملی - صنعت - رزمندگانی**

آن‌ها را در درس پیدا کن و از روی جمله‌هایی که این کلمه‌ها در آن به کار رفته‌اند، با خطِ خوانا بنویس.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

۳- محلّ کار هر شغل را در جدول بنویس.

محلّ کار	شغل
	نانوا
	عکّاس
	قصاب
	بقال
	خیاط

فَعَالِیْتِ هَای دَرَس

۱- با توجّه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب، پر کن.

- ما ..... را که انسان‌هایی پر تلاش هستند دوست داریم.
- همه‌ی مردم باید ..... و تاریخ میهن خود را خوب بشناسند.
- زبان فارسی برای حفظ میهن بسیار ..... است.
- اگر ما در علم و ..... پیشرفت کنیم ..... ما همه جا ..... و سربلند می‌شود.

۲- پنج کلمه‌ی مهمّ درس را سمت راست جدول بنویس. بعد آن‌ها را در سمت چپ جدول به ترتیب حروف الفبا مرتّب کن.

کلمه‌های مهمّ درس	کلمه‌های مهمّ درس به ترتیب الفبایی

۳- مانند نمونه، کامل کن.

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

چو ایران نباشد، تن من مباد ..... بدین بوم و بر، زنده یک تن مباد

۲- یک کلمه از متن درس انتخاب کن و آن را با دو معنای متفاوت در دو جمله به کار ببر.

۳- در چرخ و فلک زیر با توجه به شماره‌ی درس‌ها، یک کلمه‌ی جمع از متن درس پیدا کن و بنویس.

نگارش

الف) این بند را بخوان و به جمله‌ی اوّل آن دقت کن.

لباس، بدن را در مقابل انواع مختلف آب و هوا، محافظت می‌کند. در روزهای سرد، بهترین راه گرم نگه داشتن بدن، پوشیدن لباس گرم است. هوایی که بین لایه‌های لباس وجود دارد، بدن را گرم نگه می‌دارد. در روزهای گرم، لباس‌های سبک، نازک و روشن، بهترین نوع لباس است. چون پوست را خنک نگه می‌دارد و می‌گذارد که هوا به بدن برسد.

ب) حالا متن زیر را بخوان و جمله‌ی اوّل بند را بنویس.

..... فصل اوّل، بهار است که زمین را پر از گل و شکوفه می‌کند. تابستان، دومین فصل سال است که با تعطیلی مدرسه، اوقات فراغت دانش‌آموزان آغاز می‌شود. سومین فصل، پاییز است که برگ‌ریزان آن زیباست. آخرین فصل سال، زمستان است که بارش برف در آن، لباس سفید، بر تن طبیعت می‌پوشاند.

جمله‌ی اوّل بند، جمله‌ی اصلی آن است.

فعالیت های تکمیلی

۱- مانند نمونه، با توجه به کلمه‌ی داده شده، جمله را بازنویسی کن.

شهید دوران، دلاورانه پرواز کرد.

الف) شهید اردستانی، دلاورانه پرواز کرد..... (شهید اردستانی)

ب) ..... (جنگید)

ج) ..... (شهید شد)

د) ..... (شهید بابایی)

۲- در داستان «خروس ایرانی» فرمانده ایران دستور داد که خروسی بیاورند تا ارزش‌ها را بخورد.

منظور او از این کار چه بود؟

۳- یک کتاب داستان بخوان و سه سؤال از آن طرح کن. نام کتاب و سؤال‌هایت را در کادر زیر

بنویس.

فصل هفتم
طبیعت

دریا

فعالیت‌های درس

۱- از روی درس، یک بار خوش خط و خوانا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌های زیر را از متن درس پیدا کن و در جدول بگذار.

				کلمه‌ی دو حرفی
				کلمه‌ی سه حرفی
				کلمه‌ی چهار حرفی که یکی از نشانه‌های «غ» را دارد.
				کلمه‌ی پنج حرفی که یک نشانه در آن تکرار شده باشد.

۳- نام اعضای از بدنت را در ستون اول می‌بینی. مانند نمونه، به هر کدام نشانه‌ی (ه) اضافه کن، سپس آن را در جای خالی بنویس.

عضو بدن	ترکیب با (ه)	کلمه‌ی جدید
گوش	گوش ه	گوشه
لب		
دماغ		
چشم		

فَعَالِیْت‌های دَرَس

۱- از کلمه‌های درس، دوازده کلمه را به دل‌خواه انتخاب کن و از روی آن‌ها با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....
.....
.....

۲- جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب از متن درس، کامل کن.

– می‌برد ..... از نوازش آب

– ساحل بی‌خیال .....

– می‌شوم شاد و می‌زنم .....

– مثل ماهی میان آب .....

– آسمان ..... و دریا رام

– زندگی مهربان و من .....

۳- مانند نمونه، جمله‌ها را تکمیل کن.

– مادر مثل خورشید است؛ چون با مهربانی اش به زندگی من، گرما می‌بخشد.

– معلّم مثل ..... است؛ چون .....

– کتاب مثل ..... است؛ چون .....

– دریا مثل ..... است؛ چون .....

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خطّ و زیبا بنویس.

این جلیخ فارس، چون قلب مین است نامش همیگلی درینزی من است

۲- یک کلمه از درس انتخاب کن. مخالف آن را بنویس. بعد جمله‌ای بنویس که هر دو کلمه، در آن باشد.

۳- جدول رنگارنگ: با دقت به جدول نگاه کن. کلماتی را که باهم شباهت دارند، مانند نمونه، با یک رنگ مشخص، رنگ آمیزی کن.

سرحال	آزمایشگاه	موجودات	خوش قیافه	آشپزخانه	آسایشگاه
دودکش	کتابخانه	دلپذیر	هنرمند	قطعات	خوش بو
دل خواه	سریند	آرایشگاه	خاطرات	سربلند	نمازخانه
مجلات	گل خانه	خوش مزه	میخ کش	نمایشگاه	دل نشین
سرزنده	مشاهدات	دست کش	سودمند	هواکش	خوش حال
کارگاه	ارزشمند	سرافراز	حیوانات	دلگرم	نفت کش

نگارش

۱- بندهای زیر را بخوان و به ارتباط جمله‌ی اوّل بند با بقیه‌ی جمله‌ها توجه کن. آیا بقیه‌ی جمله‌های بند در تکمیل جمله‌ی اوّل، نوشته شده‌اند؟

الف) هیچ وقت خاطره‌ی اوّلین روز مدرسه را فراموش نمی‌کنم. آن موقع، هفت ساله بودم. به خاطر دارم که یک روز صبح زود دست در دست بابا به مدرسه رفتم. مدرسه یک حیاط بزرگ و قدیمی داشت و پر از بچه‌های قد و نیم قد بود. همین قدر یادم هست که صف بچه‌ها تشکیل شد و من در صف کلاس اوّلی‌ها قرار گرفتم.

ب) آلودگی هوا دلایلی دارد. در شهرهای بزرگ، هوا آلوده است. من در روستا زندگی می‌کنم. هوای روستا تمیز است. روستا کارخانه‌ی صنعتی ندارد. دیروز همراه دوستم به یکی از باغ‌های اطراف روستا رفتیم. تعداد زیادی درخت در آن باغ بود. درختان هوا را تمیز می‌کنند.

۲- یکی از بندهایی که خواندی، خوب نوشته نشده است. همان‌طور که متوجه شدی، جملات آن بند، جمله‌ی اوّل را توضیح نمی‌دهند. حالا تو دوباره‌ی آن را بنویس. دقت کن جمله‌هایی که می‌نویسی، جمله‌ی اوّل بند را تکمیل کنند.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

جمله‌های یک بند باید در تکمیل جمله‌ی اوّل بند، نوشته شوند.

اگر جنگل نباشد

فعالیت‌های درس

۱- از روی هفت خطِ اوّلِ متنِ درس، با خطّ خوانا و زیبا بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- کلمه‌ها و عبارت‌های زیر را با دقّت بخوان.

**کاغذ - ماسه - اکسیژن - ویران - حفظ - غوطه - مواظبت - آغاز - مناطق -
روزگاری - مراقب - قایق**

کدام یک از کلمه‌های بالا در متن درس وجود دارد، آن‌ها را بنویس.

.....

.....

.....

۳- با کلمه‌های زیر، جمله بساز.

خطرناک : .....

دردناک : .....

تابناک : .....

فقالیت های درس

۱- از متن درس جمله‌هایی را پیدا کن که این کلمه‌ها، در آن‌ها آمده است. سپس از روی جمله‌ها بنویس.

غرش - گسترده - مشغول - پهناور - استراحت

.....

.....

.....

.....

.....

۲- متن زیر را با دقت بخوان و از روی کلمه‌هایی که مشخص شده است، بنویس.
جنگل، درخت‌های انبوه و تناور دارد. گاهی میمون‌های بازیگوش بر شاخه‌های درختان مشغول بازی هستند. اگر جنگل نبود کمد، در و پنجره و کاغذ به وجود نمی‌آمد. بادهای تندی که می‌وزند، ممکن است همه چیز را ویران کنند.

.....

۳- مانند نمونه، جدول را کامل کن.

محمد دید.	محمد چه چیزی را دید؟	محمد جنگل زیبا را دید.
نرگس ملاقات کرد.	نرگس چه کسی را ملاقات کرد؟	.....
.....	معلم چه چیزی را خواند؟	.....

هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، خوش خط و زیبا بنویس.

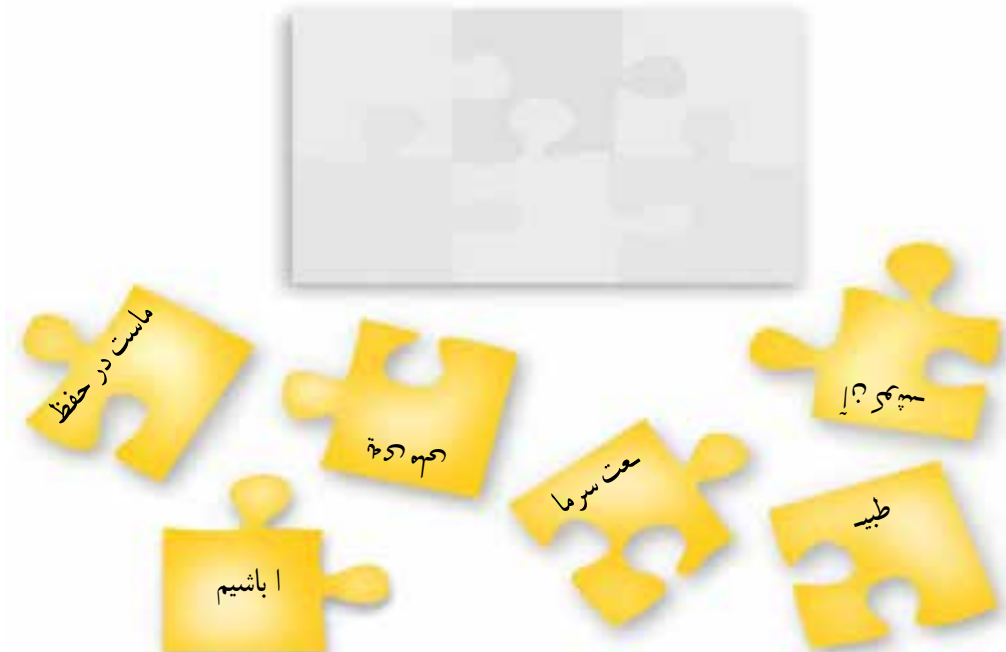
بدست خود درختی می‌کاشم
برپایش جوی آبی می‌کاشم

۲- به کلمه‌های زیر دقت کن. با نشانه‌ی آخر هر کلمه، واژه‌ی بعدی شروع می‌شود. این کار را ادامه بده و جاهای خالی را کامل کن.

پرندگان ← نسیم ← میمون ← ..... ←
..... ←

از بین کلمه‌های بالا، سه کلمه را به دل‌خواه انتخاب کن و در یک جمله به کار ببر.

۳- قطعات این جورچین، به هم ریخته‌اند. آن‌ها را مرتب کن. سپس جمله‌ی روی آن را بخوان و بنویس.

نگارش

این بند را کامل کن.

پرچم ایران، سه رنگ دارد

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

به جمله‌ای که در ابتدای بند می‌آید، «جمله‌ی موضوع» می‌گویند.

چشم‌های آسمان

فعالیت‌های درس

۱- با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب، پر کن.

آسمان صاف و زیباست و ستاره‌ها با ..... خاصی آن را ..... از
ستاره ..... خورشید را گرفتم. حس ..... داشتم. آسمان چه قدر گسترده
و ..... است. می‌خواستم فریاد بزنم و از خدای بزرگ برای آفرینش این همه زیبایی و
..... تشکر کنم.

۲- از متن درس، به خودت املا بگو.

.....
.....
.....
.....
.....

۳- مانند نمونه، ابتدا وصل کن، سپس کامل کن.

کلام	دخترانه	←	دامن دخترانه خیلی زیبا است.
دامن	دوستانه	←	..... بسیار خوب و پسندیده است.
رفتار	پسرانه	←	..... مخصوص پسران است.
کفش	مؤدبانه	←	..... شیرین و شنیدنی است.

فقالیت های درس

۱- کلمه ها و عبارت های زیر را با دقت بخوان.

رخت خواب - پشت بام - غرّش - لذت - درخشش - نقطه های نورانی - مناطق -
وصل کردن - غرق تماشا - هیجان انگیز - بی نهایت - سراغ - نورافشانی - چهار
فصل زیبا - شبانه روز - چرخش عظیم - مسافرت فضایی

آنها را در درس پیدا کن و از روی آنها بنویس.

.....
.....

۲- کلمه های جدول را از درس پیدا کن و بنویس.

				پ
		ع		و
	م			م
	ت			آ

۳- مطالب مهمی را که از درس آموختی، یادداشت برداری کن.

.....
.....
.....
.....
.....

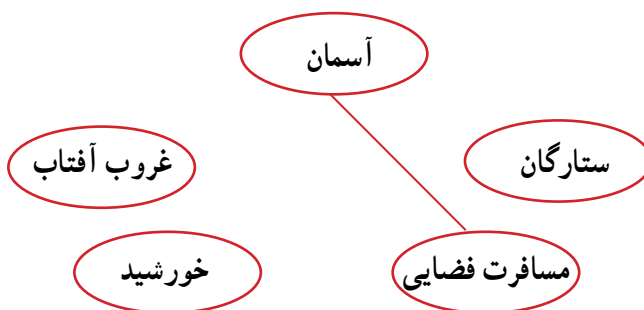
هنر و سرگرمی

۱- از روی سرمشق، با خطّ خوش و زیبا بنویس.

خدایا، چنان کن که فرجام کار
تو خشنود باشی و ما رشکار

۲- آرزوی خود را در یک جمله بنویس.

۳- کلمه‌های زیر را به ترتیب حروف الفبا، با خطّ راست به هم وصل کن.

به موضوع «آب» فکر کن، آن را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کن. یک موضوع را انتخاب کن و در مورد آن، یک بند بنویس. در نوشتن جمله‌ی موضوع، دقت کن.

موضوع کلی: آب

موضوع کوچک‌تر: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

جمله‌ی موضوع، به خواننده کمک می‌کند تا موضوع را آسان‌تر بفهمد و پیام را درک کند.

فعالیت های تکمیلی

۱- با توجه به کلمه‌ی داده شده جمله را بازنویسی کن.

دانش آموزان کتاب را خواندند.

(الف) ..... (مریم و خواهرش)

(ب) ..... (دیدند)

(ج) ..... (مجله)

(د) ..... (خریدند)

۲- در داستان «افتادن از آسمان» مرد زورگو از این که گفت: «من از آسمان افتاده‌ام» چه

منظوری داشت؟

.....
.....
.....

۳- متن زیر را با دقت بخوان و به سؤال‌های آن پاسخ بده.

در هر کندوی زنبور عسل، یک ملکه و تعداد زیادی زنبور کارگر زندگی می‌کنند. اگر تعداد زنبورهای کارگر کافی نباشد، در کندو بی‌نظمی ایجاد می‌شود. ملکه، از اسفند تا شهریور ماه حدود سه تا پنج هزار تخم می‌گذارد و به‌طور متوسط سه تا چهار سال عمر می‌کند. زنبورهای کارگر از شیرهی گل‌ها عسل تولید می‌کنند. آن‌ها در فصل زمستان که آذوقه جمع‌آوری شده‌است، زندگی آرامی دارند. عمر زنبورهای کارگر به مراتب کمتر از زنبور ملکه است. آن‌ها در تابستان فقط پنج هفته و در زمستان تا شش ماه عمر می‌کنند.

الف) کلمه‌ی «آنها» که در متن مشخص شده است، به چه کسانی یا چه چیزهایی اشاره دارد؟

.....

ب) چرا عمر زنبورهای کارگر در تابستان کوتاه‌تر از زمستان است؟

.....

.....

